

Utlysning av forskningsmedel

Riskbedömning och riskhantering i ett sammankopplat samhälle

Steg 1

Innehållsförteckning

Utlysning av forskningsmedel Riskbedömning och riskhantering i ett sammankopplat samhälle	3
Ramar	3
MSB:s uppdrag	3
Utlysningens inriktning	3
Tidsramar	5
Urval och beredning	6
Kriterier för granskning.....	6
Utformning av ansökan.....	7
Steg 1 – Intresseanmälan	7
Steg 2 – Fullständig forskningsansökan.....	8
Formella krav samt vissa begränsningar	8
Mer information	8
Kontaktpersoner för utlysningen	9

Utlysning av forskningsmedel Riskbedömning och riskhantering i ett sammankopplat samhälle

Ramar

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) avser att under fem års tid finansiera forskning inom området Riskbedömning och riskhantering i ett sammankopplat samhälle. Utlysningen omfattar 20 miljoner kronor.

Utlysningen kommer att ske i två steg. I det första steget välkomnas forskare att lämna in en intresseanmälan. I forskningsutlysningen andra steg bjuder MSB in ett antal sökande att lämna en fullständig ansökan, efter en bedömning av inkomna intresseanmälningar.

MSB bedömer att 2-3 projekt kan beviljas inom ramarna för utlysningen. Beräknad start för utvalda forskningsprojekt är satt till januari 2022.

MSB:s uppdrag

MSB har ansvar för frågor om skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar, i den utsträckning inte någon annan myndighet har ansvaret. Ansvaret avser åtgärder före, under och efter en olycka, kris, krig eller krigsfara. En del av MSB:s arbete omfattar stöd till forskning inom vissa områden.

MSB finansierar behovsriktad forskning som ska vara möjlig att tillämpa i samhället. Forskningen utgår från ett behov i samhället som på sikt ska leda till ny förståelse, nya metoder eller nya produkter. MSB finansierar forskning och det är externa aktörer, t.ex. universitet, högskolor eller forskningsinstitut, som utför forskningen.

Utlysningens inriktning

Riskbedömning och riskhantering i samhället är idag fragmenterad. Syftet med utlysningen är att utveckla ett systemperspektiv med integrerade kunskaper och metoder som är lämpliga i ett sammankopplat samhälle och som kan möta dagens och framtidens behov, utmaningar och risker.

De övergripande målen för samhällets säkerhet är att värna människors liv och hälsa samt grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter. Detta görs genom att upprätthålla samhällsviktig

verksamhet och hindra eller begränsa skador på människors hälsa, egendom och miljö då olyckor och krissituationer inträffar.

Riskhantering är viktig inom många olika områden och perspektiv, bland annat för olycksförebyggande och hanterande arbete, kontinuitetshantering, katastrofriskreducering, krishantering och höjd beredskap. Samhällets förmåga och krisberedskap har prövats i flera utmanande händelser under de senaste åren, exempelvis den pågående pandemin, omfattande skogsbränder, flyktingsituationen och terrorattentatet i Stockholm. Även cyberincidenter har visat hur sårbart samhället är. Samhället påverkar också andra mer långsiktiga trender så som t.ex. globalisering, förändrat klimat och ökad digitalisering. Även det säkerhetspolitiska läget har förändrats i vårt närområde, i Europa och i övriga världen, vilket har medfört att Sverige har återupptagit arbetet med förberedelser för krigsfara och krig.

Historiskt har utvecklingen av riskhantering skett inom olika typer av sektorer och fokus har ofta varit på riskhanteringsarbete inom en organisation eller på riskhantering inom ett visst ansvarsområde (t ex krav enligt viss lagstiftning). Den typen av inomorganisatorisk riskhantering är inte tillräcklig för dagens utmaningar eftersom dagens samhälle har blivit alltmer sammankopplat. Det är också viktigt att risker hanteras på ändamålsenlig ansvarsnivå och av relevanta samhällssektorer. I en krissituation kan det antas att flera system, sektorer och verksamhetsutövare påverkas och kanske inte kan fungera och leverera som vanligt, på grund av de inbördes beroenden som finns mellan dem. Då kan organisationens förmåga påverkas, och det i sin tur kan få vidare spridningseffekter.

Flera olika lagstiftningar ställer krav på riskanalyser exempelvis vid planering, byggande, investeringar, beslut samt i samband med verksamhetsstyrning. Olika typer av verktyg och metoder finns för att kartlägga och analysera risker och sårbarheter, såväl ekonomiska, sociala, miljömässiga och risker för liv och hälsa. Olika krav, standarder och verktyg finns också för kontinuitetshantering och för att hantera brister och tillbud. Ofta är det en utmaning att väga olika risker och intressen mot varandra för att kunna göra samlade bedömningar om åtgärders kort- och långsiktiga effekter. Det kan t ex handla om att väga hälsorisker mot ekonomi, att väga miljömässiga risker mot skydd av bebyggelse eller kortsiktiga åtgärder mot mer långsiktiga effekter.

Det finns en rad olika processer i samhället där risker ska identifieras, analyseras, värderas och reduceras. Som exempel kan nämnas den riskhantering som kommuner gör i samband med framtagandet av kommunala handlingsprogram, riskhantering i samband med framtagandet eller förnyandet av översikts- och detaljplaner samt den riskhantering som genomförs inom industrin i samband med miljötillståndsansökan, uppdatering av säkerhetsrapporter m.m. Risker som ur ett helhetsperspektiv är sammanhängande men som ofta hanteras i den egna organisationen med liten eller ingen insyn hur det kopplar till helheten.

En integrering av kunskap och metodik behövs så att riskhantering kan göras ur ett systemperspektiv där många aktörer arbetar gemensamt med riskhantering och där olika organisationers inbördes beroenden påverkar den slutliga förmågan. Det finns även behov av att utveckla ett sammanhängande system för hantering av risker, som omfattar lokal, regional och nationell nivå.

För att stärka samhällets förmåga och förebygga framtida konsekvenser och effekter behöver samhället avancerade beräkningsmodeller som hanterar både monetära och icke-monetära kostnader samt direkta och indirekta kostnader. Modeller behövs som kan analysera och balansera likvärdiga skadebegränsande och riskreducerande åtgärder för samhällsekonomiska värden som exempelvis miljö och säkerhet. Det behövs såväl enkla verktyg som mer avancerade metoder.

Sverige har inga nationellt fastställda acceptanskriterier för att värdera risk inom ramen för lagen om skydd mot olyckor, miljöbalken och Sevesolagens (m fl.) tillämpningsområde. Därför finns det behov av att ta fram och förmedla alternativa och fördjupade förfaringssätt för att hantera riskvärderingar.

Det behöver också utvecklas kriterier för prioritering av risker och en tydlig koppling mellan bedömd risk, behov av åtgärder eller resurser, och tydligt utpekad ansvar i ett sammanhängande system. Genom att utveckla ”integrerad riskhantering” där hänsyn tas till hot, risker, sårbarhet, vad som ska skyddas och olika typer av riskhanteringsaktiviteter som genomförs kan ett resiliellt samhälle byggas. Vad gäller prioritering av risker så finns det tendens att fokus läggs på de senast inträffade händelserna och att andra risker inte uppmärksammas. Här behöver samhällets aktörer få stöd i att bli mer proaktiva för att identifiera andra risker och händelser.

System och metoder som utvecklas ska vara användbara för aktörerna. Aktörerna behöver dessutom veta att de metoder som används för riskhantering och riskbedömning samt åtgärder som genomförts får förväntad effekt på risker och konsekvenser av händelser. MSB vill i denna utlysning se forskningsprojekt i vilket det finns en tydlig koppling mellan forskning och praktik och ser gärna att projekten integrerar målgrupperna i forskningsprojekten på olika sätt t.ex. i fallstudier, workshops, dialoger och kommunikation för att öka användbarhet och spridning av den kunskap som tas fram. MSB ser också positivt på samarbete mellan olika relevanta lärosäten och aktörer, såväl nationellt som internationellt.

Tidsramar

Steg 1: Utlysningens första steg öppnar 2021-03-24 och intresseanmälningar ska vara MSB tillhanda **senast 2021-04-28**.

Beslut om vilka intresseanmälningar som går vidare till steg 2 beräknas kunna lämnas i slutet av juni.

Steg 2: Utlysningens steg 2 beräknas öppna i början av juli 2021 och stänga i mitten av augusti 2021. Då ska de fullständiga ansökningarna vara MSB tillhanda. Beslut om tilldelning av forskningsmedel beräknas kunna meddelas i slutet av november 2021.

Urval och beredning

Utlysningen sker i två steg. Beredningen av inkomna intresseanmälningar, samt i ett senare skede fullständiga ansökningar, hålls samman av en MSB-intern beredningsgrupp.

Det första steget av utlysningen består av en intresseanmälan.

Bedömning av inkomna intresseanmälningar till MSB görs av en intern beredningsgrupp. Bedömningen utgår ifrån behov och relevans för att identifiera de intresseanmälningar som är högst prioriterade utifrån utlysningens föreslagna inriktningar.

I det andra steget bjuds ett urval av de sökande från steg 1 att inkomma med en fullständig forskningsansökan. De fullständiga ansökningarna genomgår en myndighetsintern granskning. Därtill inhämtas vetenskapliga experters bedömningar av ansökningarnas vetenskapliga kvalitet.

MSB förbehåller sig rätten att kontakta sökanden för diskussion och informationsinhämtande.

Kriterier för granskning

Bedömning av intresseanmälningar genomförs av sakkunniga handläggare på MSB och i huvudsak kommer kriterierna 1-2 att beaktas. I det andra steget deltar både sakkunniga handläggare på MSB och extern vetenskaplig expertis i bedömningen, där kriterierna 1-7 kommer att beaktas.

Följande kriterier kommer att tillämpas:

1. Behov – Forskningen ska utgå från identifierade problem, utmaningar eller frågeställningar inom området. Den ska bredda och fördjupa kunskapen inom myndighetens ansvarsområde och lösa verksamhetsnära problem. Forskning som visar på nytänkande och originalitet premieras i denna utlysning.
2. Relevans – Hur väl speglar ansökan MSB:s önskemål om inriktning och utformning av forskningssatsningen? Hur väl bedöms projektet göra nytta för myndighetens ansvarsområde?
3. Dialog och förankring – Varje forskningssatsning knyts till ett sakområde och får en projektuppföljare som har till uppgift att följa forskningen.

Större satsningar har en referensgrupp knuten till projektet. Hur väl beskriver ansökan hur projektgruppen samarbetar med referensgrupp och med relevanta aktörer?

4. Nyttiggörande av resultat – Att resultaten av forskning når ut och kommer till användning och nytta är en grundläggande utgångspunkt för myndigheter som finansierar forskning. Med nytta menas att kunskaperna på olika sätt tas emot och används av aktörer med ansvar för samhällsskydd och beredskap; på policynivå eller i verksamhet. Resultaten ska t.ex. ibland kunna omsättas i utbildnings-, utvärderings-, övnings- och utvecklingsverksamhet.
5. Vetenskaplig kvalitet – Att väga samman vetenskaplig kvalitet och nytta är en del i MSB:s strävan att identifiera forskning med störst potential. I situationer där två forskningsansökningar bedöms lika sett till behov och relevans ska vetenskaplig kvalitet prioriteras.
6. Genus och mångfald - Är köns-, genus- och mångfaldsperspektiv relevant i projektet? I så fall på vilket sätt kommer sådana perspektiv att användas eller varför väljer du/ni att inte göra det?
7. Internationellt perspektiv - Samhällsskydd och beredskap i allmänhet och forskningen inom området i synnerhet har en gränsöverskridande dimension vilken bör beaktas i MSB:s forskningsansökningar. När det gäller internationella perspektiv är Norden och EU av särskilt intresse. MSB ansvarar också för Sveriges bilaterala samarbetsavtal om forskning och utveckling med USA och Kanada och ser positivt på samarbeten/utbyten som kan ske inom ramarna för dessa.

Utformning av ansökan

Det är viktigt att notera att alla handlingar som kommer in till MSB är offentliga. Om en ansökan bygger på forskning som är helt eller delvis skyddad av sekretess måste ansökan formuleras på ett övergripande vis så att sekretesskyddade uppgifter inte riskerar att röjas.

Steg 1 – Intresseanmälan

Intresseanmälan lämnas via MSB:s webbaserade ansökningssystem. Gå in via <https://etjanst.msb.se/e-tjanster/>

Intresseanmälan ska bestå av följande och skrivas i Times New Roman, 11 punkter med enkelt radavstånd:

- Grunduppgifter om huvudsökande (i formuläret som är en del av MSB:s webbaserade ansökningssystem)
- Kortfattade beskrivningar av det tänkta projektet enligt rubrikerna i fälten (i formuläret som är en del av MSB:s webbaserade ansökningssystem)
- En idéskiss inklusive referenser, som innefattar en övergripande beskrivning av forskningsfronten, forskningsbehov och framtida

utvecklingen av området samt syfte, mål och metodologiska ansatser av den forskning som ska bedrivas. Här ska målgrupper och tänkt samhällsnytta för forskningssatsningen också beskrivas, samt en ungefärlig uppskattad totalbudget för projektet (Bifoga som bilaga, max 4 sidor)

- CV för huvudsökande (Bifoga som bilaga, max 2 sidor)
- Beskrivning av forskningsmiljö med övergripande förslag till organisering och tänkt forskargrupp (Bifoga som bilaga, max 1 sida)

Ofullständig ansökan beaktas ej.

Steg 2 – Fullständig forskningsansökan

I det andra steget ska en fullständig forskningsansökan lämnas in till MSB. Den fullständiga forskningsansökan ska bland annat bestå av en projektbeskrivning som utvecklar och fördjupar idéskissen, CV för samtliga sökanden och budget. Mer information om detta kommer med inbjudan till steg 2.

Formella krav samt vissa begränsningar

MSB:s formella krav på forskningsansökningar är att:

- Huvudsökande ska vara disputerad och tillhöra ett svenskt lärosäte eller forskningsinstitut.
- Projektansvarig forskare ska arbeta minst 15 % i projektet.
- Medsökande i projektet som finansieras av MSB ska arbeta minst 10 % av en heltidstjänst i projektet under den tid de ingår i projektet.
- Ansökan ska vara godkänd av firmateknare vid lärosäte eller forskningsinstitut.
- Samtliga sökande måste godkänna hantering av personuppgifter i enlighet med GDPR.

Att tänka på:

- MSB ger full kostnadstäckning för direkta kostnader kopplat till forskningsprojektet. Ange den procentsats för OH-påslag som ditt lärosäte/institut tillämpar
- MSB finansierar inte datorer. Utrustning finansieras endast i särskilda fall. Lokalkostnader för arbetsrum ska vara inkluderade i OH-påslag.

Mer information

Information om MSB:s forskningsverksamhet finns på:

- www.msb.se/forskning

- www.msb.se/sv/aktuellt/utlysning-av-forskningsmedel/

För ytterligare vägledning kring utlysningen finns mer läsning på:

- Investering i kunskap för ett säkrare samhälle – MSB:s strategi för forskning och utveckling <https://rib.msb.se/filer/pdf/28834.pdf>
- Forskning planeras för ett säkrare samhälle: MSB:s forskningsplan 2021-2022. <https://www.msb.se/sv/publikationer/forskning-planeras-for-ett-sakrare-samhalle--msbs-forskningsplan-2021-2022/>

Kontaktpersoner för utlysningen

Ulrika Postgård, Forskningssamordnare
Enheten för forskning och utvärdering
tfn: 010-240 50 33, e-post: ulrika.postgard@msb.se

Susanne Hede, Forskningssamordnare
Enheten för forskning och utvärdering
tfn: 010-240 55 43, e-post: susanne.hede@msb.se